

Op het tempel terrein in Jeruzalem, temidden van de mensen daar, praten Chananja en Jeremia over de kansen voor land en volk en de beste aanpak die kansen te grijpen. Of was het in een studio in het mediapark in Hilversum, tijdens een talkshow daar? Veel verschil maakt het niet. Feiten en meningen, complotten en pleidooien, nep en echt, buitelen ook hier, rondom de oude tempel van Salomo, over elkaar heen. Je weet niet wie je geloven moet. Het is een richtingloze, onprettige onduidelijkheid. Terwijl we nu wel eens willen horen welke kant we op moeten. Want het zijn zorgelijke tijden. Een deel van het volk is afgevoerd door Nebukadnezar naar Babylon. En thuis is alles in verwarring.

Gelukkig is er Chananja; die heeft een visie. Hij ziet licht aan de horizon. Die ballingschap van sommigen van ons, weet hij, is iets tijdelijks; binnen een jaar of twee zijn onze jongens terug uit Babylon, gered uit dat stinkend hol. Hier in Jerusalem zullen we hen gezond en wel omhelzen. Vaccineren hoeft dan niet meer, als het ooit al zin had. Dat was allemaal overdreven, mensen, laten we eerlijk zijn, niets dan bangmakerij. We zijn een sterk volk. Samen bouwen we straks alles hier zingend weer op. Zo'n man, die Chananja; echt een verademing, hij ziet een weg vooruit. Aan zo'n heldere stem waren we toe.

Een ander in de show pruttelt tegen. Jeremia heet hij. Hij zegt, dat Chananja er niets van weet, en er ook niets van kan weten. Dat hij maar wat kletst en dat het hem niets kan schelen of het klopt wat hij verkondigt; als er maar naar hem wordt geluisterd. Zou het waar zijn? Dat deze Chananja niet echt bekommerd is om wat ons allen te wachten staat. Dat ook hij wegkijkt van wat wij met z'n allen eigenlijk niet onder ogen durven te zien? Met zijn verhaal, dat de lucht weer opklaart, dat ons land een gaaf land is en wij voor altijd op de goede weg.

Nee, ons land is helemaal niet gaaf, vindt Jeremia, en we moeten de moed eens hebben daar eerlijk over te zijn. Die Chananja kan dat niet, omdat hij zich geliefd wil maken, omdat hij zich in onze harten wil nestelen. Hij is een populist, die zegt wat we horen willen.

Het valt op, dat Chananja ons een toekomst voorspiegelt; en Jeremia helemaal niet. Jeremia is een profeet, net als Chananja, maar speelt niet de helderziende. De toekomst kent hij evenmin als wij. Een profeet is niet iemand die je vertelt hoe het ons zal vergaan; een profeet zet ons op het rechte spoor naar onze bestemming. Kijk eens om je heen, zegt hij, zie onder ogen wat je nu en hier te doen staat; vlucht niet weg van het onrecht dat je aanricht, van de grote problemen van je tijd. Gerechtigheid, kansen voor de jeugd, de nood van mensen, een dak boven hun hoofd, ons aller gezondheid.

Zowel Chananja als Jeremia beroepen zich op God. 'Zo spreekt de Heer.' Met die woorden wenden ze zich tot ons. Door wie van de twee word je geraakt, gecharmeerd? Niet nu, als bijbellezer, achteraf dus, maar toen. Wie zou je hebben vertrouwd, als je erbij was geweest?

Twee heren komen elkaar op straat tegen; het is 1780. Ze raken in gesprek over de slavernij. En ze zijn het eens: een fraaie praktijk is het niet. Een gefaseerde vermindering is de economisch minst schadelijke aanpak. Een reductie van 25% van de slavenhandel gedurende de volgende twintig jaar is wenselijk en lijkt betaalbaar. Ze knikken elkaar ernstig toe: meer is in de huidige omstandigheden niet haalbaar,

hopelijk later; we moeten niet het braafste jongetje van de klas willen zijn ...
Verstandige mensen, die twee, niet dommer dan wij vandaag de dag. Of zou je toen toch hebben gekozen voor die ene idealist, voor die zeldzame dominee, die pleitte voor het volgen van een ander spoor, het rechte spoor, vinden we nu? En zou je hebben gekozen voor Jeremia? Wat mij betreft, ik ben bang van niet.

Hebben we wel een kompas in zulke zaken? Zo veel aardige, overtuigende, deskundige stemmen rond de tafel in Hilversum en op het grote plein in Jeruzalem! Later, ja later snappen we wel wie het bij het juiste eind had. De schrijver van het boek Jeremia geeft zijn held gelijk; nou ja, achteraf, zo kunnen wij het ook; we sluiten ons bij hem aan. Maar indertijd was het niet zo duidelijk. Waar vind ik de juiste intuïtie voor dit soort dingen, waar toch zo veel van afhangt? Want ik wil me niet laten inpalmen door geruststellende mooipraterij; Ik wil luisteren naar een andere stem, die er toch ook moet zijn, die er altijd moet zijn, een stem die schuurt in je geweten en waarvan je de echo toch niet meer kwijt wilt. Een stem die er ooit was, toen je kind was misschien. Een stem waarnaar je verlangt. Waar is die stem?

Het is onze gewoonte eerst het Oude Testament op te slaan, die onuitputtelijke verzameling verhalen, die eeuwenlange worsteling met vragen, en dan van het Nieuwe Testament te verwachten, dat alles wat nog openstond en onbeslist bleef, een blijvend antwoord krijgt, als Jezus ten tonele verschijnt. Zo simpel kan het niet zijn, dat beseffen we wel. Maar we raken dat idee ook niet helemaal kwijt, het idee, dat het evangelie weet heeft van dingen, waar Mozes en de profeten nog van droomden.

Zou dat nu ook zo zijn? Zouden de knappe makers van het leesrooster, dat we volgen, ons uit ons dilemma gaan helpen, het dilemma hoe we immuun kunnen worden voor drogredenen en nepanalyses, direct al, als we ze horen? Eens kijken. Het leesrooster geeft voor vandaag een verhaal uit het evangelie van Johannes. Weer speelt het zich af op het terrein van de tempel en weer staan twee meningen, twee manieren van denken, tegenover elkaar. Een aantal Joden beroept zich op Abraham, wiens kinderen ze zijn, en op God, die ze ook Vader noemen, omdat ze trouw zijn aan de wetten van Mozes, die deze ooit van God ontving. Ze zijn geleerd en ze zijn oprecht. Maar Jezus verwijt hen, dat ze zich verschuilen in hun Bijbelboeken, en erin blijven hangen.

Het komt in de buurt van wat wij de bevindelijke kerkgangers in de bijbelbelt verwijten, die, vinden we, zinnen uit de Bijbel uit hun verband halen en dan verabsoluteren. Dat doen ze ook. Maar ook zij zijn oprecht, bezielde zelfs, al lopen ze er niet mee te koop. Hun verlangen naar God is echt, of liever hun verlangen naar een persoonlijke band met God, de ervaring van een diepe, doorleefde en blijvende nabijheid van God de Vader. Zijn kind willen zijn, met hart en ziel in hem opgaan om in zijn aangezicht te leven en alleen zijn stem te horen, geen andere stem dan die van de Eeuwige en het verlangen om niets, maar dan ook niets in de weg te leggen van zijn genade. Niets, niet je eigen wijsheid, ook niet het waanidee, dat je God voor kunt zijn door een prik in je arm te krijgen. Het is genoeg God te laten regeren in je leven en over je ziel.

Daar is niets verkeerd aan. Iemand die bij God hoort, wordt stil in zijn hart, herijkt zijn geweten in de stilte, en vindt, achter alle ruis van de wereld, een stem die alleen liefde is. Daarnaast uitzien is als het verlangen weer te kunnen zingen in Gods huis, zoals Psalm 84 doet: "Ik verlang naar uw tempel, levende God, met heel mijn

hart wil ik bij u zijn. Machtige Heer, mijn koning, mijn God, zelfs mussen wonen in uw tempel. Zwaluwen maken een nest bij uw altaar, ze zorgen er voor hun jongen. Gelukkig zijn mensen die wonen in uw huis, want zij kunnen u altijd danken. Gelukkig zijn mensen die verlangen naar u, want bij u vinden ze kracht.”

De psalmen weten er van, èn de bevindelijken, èn Jezus ook. Van luisteren naar de levende stem van je Vader, in de tempel van steen èn in de tempel van je gebed. Dat luisteren komt eerst; voor Jezus is het de bron van zijn bestaan. Hij weet, dat de oude teksten, de profeten en de wetten, zijn gids kunnen zijn. Maar ook dat ze, als ze verkrampde citaten worden, los van hun bron, in de weg kunnen staan van ons directe zoeken naar Gods stem. Misschien zien onze bevindelijke zusters en broeders dat over het hoofd, en wij ook wel eens. Ondanks ons hartstochtelijk verlangen kind te mogen zijn van de ene God, zijn nabijheid te ervaren in zijn tempel, zijn we er niet op voorbereid, dat Hij ons soms zegt, of eigenlijk nogal vaak: “Goed, dat je er bent. Ik zie, dat je van me houdt, en ik hou nog meer van jou; je bent mijn kind. Twijfel er niet aan. Maar durf dan ook. Wees erdoor gesterkt bij alles wat op je pad komt, bij alles wat je hand vindt om te doen. Onze liefde heeft je volwassen gemaakt, tot een verantwoordelijk mens gemaakt. Daarmee kun je het leven aan. Neem haar mee in je ontmoeting met elk die in je gezichtskring komt. Geen mooie praatjes zullen je afleiden, geen nep zal vat op je hebben. De bekenden en onbekenden in de wijde wereld, zie hen in de ogen en zoek met hen het spoor naar vrede en het goede leven. Want wat je die ander aan liefde zult geven, heeft zijn bron in onze liefde. Het is onze liefde, die je zocht. Je kon haar vinden in mijn huis en in de klank van mijn stem. Ik deel ze met je, mijn huis en mijn woorden. Kom hier dan terug, op vaste en verloren momenten, in eenzaamheid en als gemeente, telkens weer, want ik wil stil met je zijn, en praten en zingen met jouw stem.”

Laten wij, als bevestiging luisteren of meezingen met lied 62b: “Mijn ziel vindt rust en vrede bij God alleen, mijn heil komt van hem. Ja, bij God alleen vindt mijn ziel rust en vrede.”